

מתורתו של צדיק אביר יעקב

משנתו של מרן רבי יעקב אביחצירא זי"ע | על דרך הפשט
לקט דרושים ומאמרים, כביאור פשט מצוות התורה וענייני עבודת השי"ת
שנלקטו מכל ספריו הק'

בס"ד, פר' שלח תשפ"ו

בית יעקב

אזהרות שלמה המלך לדבוק בטוב כל אחד כמדדגתו

והנה שלמה המלך עליו השלום רצה להזהיר בני אדם אזהרה אחר אזהרה כל אחד ואחד כפי הראוי לו, ובא להזהירם שישמרו עצמם שלא לחטא, כי לא בא האדם לעולם הזה כי אם לסגל מצות ומעשים טובים כידוע. ואם אתרע ועבר עליו רוח קנאה וחטא, אל יתמיד בחטא, אלא מיד יתעורר ויתחזק לשוב בתשובה, וימין הקדוש ברוך הוא תמיד פשוטה לקבל שבים. ואל יאמר כי הכל תלוי בידו יתברך, אין הדבר כן, כי הכל בידי שמים חוץ מידאת שמים, שבשעת ההריון צדיק ורשע לא קאמר (גדה טו). ועוד, אין שום נשמה באה לעולם עד שמראים לה גן עדן ששם שכר הצדיקים וגינהם ששם עניש הרשעים, ומשביעים אותה שלא תעשה כמעשה הרשעים רק כמעשה הצדיקים, וכמו שכתוב בזהר הקדוש (ח"ב י) על פסוק (ויקרא ה א) ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה. ועוד גם כן אל יתמה האדם אם יראה הצדיקים מסתלקים קדם זמנם, כי הקדוש ברוך הוא 'אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא' (דברים לב ד), ומשפטיו ה' אמת צדקו יחדו (תהלים טו י), וסלוק הצדיקים קדם זמנם אחת משתי סבות, או לכפר על הדור, או כדי שלא יחמיצו, והאמת גלוי לפניו יתברך שמו, וכל זה מפרש בדברי רבותינו זכרונם לברכה ובפרט בזהר הקדוש (ח"ב י): (דורש טוב, דרוש א' לנפטרים)

עולה בגימטריא כחשבון תבת הפשט עם הכולל (395), ורזה כמשמעו - כנגד רזי התורה. כי רק בחבור שני חלקי התורה כאחד יוכל הצדיק לזכות לדבקות בשכינה פראוי.

אופן הדביקות - ביחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה

כאמור, עקר דבקות הצדיקים בשכינה היא כפי היחוד שבין קודשא בריך הוא ושכינתה, ועל כך רומז הכתוב ושואל 'היש בה עץ' - כנגד עץ החיים, שבו יש לקשר את השכינה. ולאחר שזכו הצדיקים להתדבק בשכינה הקדושה, יוכלו בכח קיום המצות להעלות לה שפע רב, כקשורני פלה ותקונינה, כנרמז בהמשך הפסוק: 'והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ', כי כאשר זוכים לדעת את רזי התורה וזוכים לדבקות בשכינה הקדושה, אז אפשר לתקן את השכינה בכח המעשים הטובים והמצוות, שהם פרות ידיעת התורה ודבקות השכינה.

נמצא כי הפסוק רומז לכל אותם הדברים שיש לעשותם ולקיים כדי להתדבק בשכינה, ובתנאי שיהיה הכל לשם שמים, ואז זוכה הצדיק שה' יהיה בעזרו ויאיר נרו.

יראת יעקב

ממקומה אל מקום נמוך ושפל, אשר בו שולטות הקלפות ונאחזות בקדשתה לינוק מפנה חיות לכן, לרוב צערה. נמצא, כי בני ישראל הם בבחינת העם של השכינה הקדושה, ועל כך צוה משה כי יש לראות את העם הישב עליה החזק הוא הרפה המעט הוא אם רב.

שפע לישראל ולעולם מכח השכינה

והנה, כפי שבגי ישראל משפיעים פח וטובה לשכינה, כך היא משפיעה עליהם ברב טובה, וכל ההשפעות הטובות הבאות לעולם עוברות ממנה אל כל יושבי תבל. כי כך היא דרך ירידת השפע לעולם, משרשו העליון עד לשכינה הקדושה, וממנה אל כל העולמות כלם. על כך אמר משה כי יש לבחן ולבדק, זימה הארץ אשר הוא יושב בה הטובה הוא אם רעה, כי על ידי מעשי הצדיקים גם השפעת השכינה באה לטובה, ואם חלילה גוברים הרשעים באה פרענות לעולם מחמתם.

רק בעולם הבא יושב הצדיק בשלוח

והנה, שכר העולם הבא הוא השלוח האמתית עבור הצדיקים, ואלו הנאות העולם הזה אינם נחשבים אצלם כהנאה כלל. על כך אמר זימה הערים אשר הוא יושב בהנה, כנגד העולמות שעתידיים הצדיקים לנחל ולשבת בהם לעולם הבא. ואמר שיש להם לבדק אם יושבים 'במחנים' או 'במבצרים', כלומר האם אותם עולמות הם בחינת 'שלוח', 'למבצר' של אמונה, בחינת העולם הבא, או שהם בבחינת 'מחנות' פרוצים בלא חומה המגנה עליהם, כעולם הזה שאין בשחון בשלותו ובישיבתו כלל.

דביקות הצדיקים בשכינה בלימוד סודות התורה

עוד יש לראות כאן, כי מלבד עבודת הצדיקים בתקון ועלוי השכינה, עוד זוכים הם במעשיהם הטובים למעלה עליונה, להיות דבקים בשכינה, כדרך שמיחדים אותה עם קודשא בריך הוא. עקר הדבקות בשכינה נעשית על ידי למוד סודות התורה, כי ללא ידיעתם לא תתכן דבקות שלמה. על כך יש לדרש את הפסוק הבא: זימה הארץ, השמנה היא אם רזה. 'שמנה' רומז לידיעת פשטי התורה, שכן תבת 'שמנה'

תקון השכינה במעשי הצדיקים

וישלה אתם משה לתור את ארץ כנען ויאמר אלהם עלו זה בנגב ועלייתם את ההר. וראיתם את הארץ מה הוא ואת העם הישב עליה החזק הוא הרפה המעט הוא אם רב. ומה הארץ אשר הוא יושב בה הטובה הוא אם רעה ומה הערים אשר הוא יושב בהנה הבמחנים אם במבצרים. ומה הארץ השמנה הוא אם רזה היש בה עץ אם אין והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ והימים ימי בכורי ענבים (יג יז-כ).

תיקוני האברים הנרמזים במרגלים

כבר נתבאר למעלה באריכות רבה, כי ענין המרגלים ושמותיהם רומז על סודות נשגבים, ועל דרך תקון כל איברי האדם כדי לזכות להשראת השכינה. כל אחד משמות הנשיאים רומז על תקון אחד האברים, ובצרוף כלם, יהיה תקון שלם לכל גוף האדם.

הוראת משה לישראל את דרכי העבודה

וכתב רבנו זי"ע א (פיתוחי חותם) שלכך רומזים גם דברי משה רבנו עליו השלום הנזכרים בפרשת שליחת המרגלים ממדבר פארן לארץ כנען, שאמר להם קדם שליחתם את דרכי הרגול ואת אפן הבדיקה הנדרשים מהם.

בריחה מן התאות ועויבת החומר

תחלה אמר משה למרגלים, 'עלו זה בנגב'. כי ראשית עבודת האדם את בוראו, היא על ידי זניחת כל חפצי הגוף הנשמיים, ודבקותו בעבודה הרוחנית. ועל כן צריך האדם להיות 'מנגב' מכל תאות החומר העכור, ובה יוכל להמשיך ו'עלייתם את ההר' - להתעלות בעבודת ה', ולכבש את היצר הרע, אשר לצדיקים נדמה להם כהר, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (סוכה גב).

תיקון השכינה במעשי הצדיקים

לאחר מכן צוה אותם, 'וראיתם את הארץ מה היא' - כי צריך האדם להתבונן ולראות כי עקר תכלית עבודתו היא לצרף תקון השכינה הקדושה הנקראת 'ארץ', שאין לה משלה כלום, וכל כלה תלויה במעשיהם של ישראל. כל מצוה ומצוה גורמת בה לעלוי ותקון, ואלו מעשי העברות גורמים חלילה לחסרון בשפע המגיע אליה ולידידתה

באור יעקב

אָרְךְ אַפִּים וְרַב חֶסֶד נִשְׂא עֵוֶן

אביחצירא? אז אמר לי האיש השני: "האיש הזה שעומד לידי הוא רבי יעקב".

ותהם כל העיר לשמע האורח הנכבד שהגיע לכאן. אז אמר כל אחד אלי יבוא הצדיק להתאכסן. אבל כיון שמנהג היה בעיר שכל אורח שמגיע לעיר, הנבאי נותן לו מקום אכסניה לפי כבודו, וכיון שהנבאי חשב בתחלה שהם שני עניים פשוטים, העניק להם אכסניה אצל יהודי פשוט. ורבי יעקב, ברב ענותנותו לא רצה לשנות את מקום האכסניה שלו וללכת לאכסניה מכבדת, משום כן נאלצו כל גדולי העיר ללכת עם סעודותיהם לבית העניי ההוא, שם אכלו ושמחו שמחה יתרה במחצת רבי יעקב זיע"א, ודברו בדברי תורה.

באותו לילה, כפי הידוע, נגנבו כליו וכתבי היד של רבי יעקב [כמספר בספור "המים גברו מאד מאד"], ותהי כל העיר כמקרה. ואולם, בבקר הגיעו הנגבים והשיבו את הנגבה כשהם מתנצלים לפני רבי יעקב על הנגבה, וספרו כי כאשר רצו לחצות את הנהר עם כתבי היד, המים גאו מאוד וכמעט טבעו, אז הבינו כי זה קורה להם משום שנגנבו, ולכן באו להשיב את הנגבה. ואולם, רבי יעקב לא כעס עליהם, ולא קלל אותם, אלא להפך, אמר להם שהוא מוחל להם, בתנאי שיקבלו על עצמם לשוב בתשובה שלמה, ולקבוע עתים לתורה ולהחזיק ידי תלמידי חכמים.

ועתה, סים רבי מסעוד עמארה את הספור ואמר לרבי חיים ילזו: "באם נברא רבה כזה כמו רבי יעקב הגיע לעירנו ולא גלה את עצמו, ונכנס לבית הכנסת כיהודי פשוט, ולא רגז ולא קלל אנשים, ואפלו את הנגבים לא קלל. קל וחומר, כבודו שהכיר את רבי יעקב, אינו צריך לקלל ואינו צריך לכעס". אז בקש רבי חיים מחילה מבני העיר, וקבל על עצמו לכבד כל אדם, ולא לכעס, להתדבק במדותיו של מורו ורבו רבנו "אביר יעקב" זיע"א.

בין גדולי טבריה נמנה היה הרה"ג רבי חיים ילזו זצ"ל, אשר הכיר בילדותו, בהיותו כבן עשר שנים את רבנו "אביר יעקב" זיע"א. בהיות רבי חיים בערך בן עשרים ושש יצא בשליחות כולל טבריה לערי המערב, ובכל עיר אליה הגיע יצאו לקראתו גדולי העיר שחלקו לו כבוד גדול. ובכל מקום בו שמעו את המטרה אליה הגיע, היו מעניקים לו כסף, וכפי אשר היה גוזר עליהם כמה לתן, כך הם נתנו לכבוד ארץ ישראל.

בהגיע רבי חיים לעיר פלוגית, לא יצאו לקראתו, ורק בפתח העיר עמדו כמה אנשים לקבל את פניו. חרה אפו של רבי חיים מאוד, עד שקלל את בני העיר בקללות נמרצות, ואף בזה בדבריו את בני העיר. מששמעו אותם אנשים שבאו לקבל את פניו את דבריו נבהלו מאוד ורצו מיד אל חכם העיר לספר לו דברים כהויתן. אותו חכם גאון גדול היה זקן מפלג בשנים ובחסידות, ומתוך זקנה לא יכול היה לעמד על רגליו. וכאשר שמע את דבר המעשה מפי האנשים, אמר להם ללכת אל השד"ר [הוא רבי חיים ילזו] ולומר לו כך:

"פה אמר מסעוד עמארה, אני זקן וחולה ויושב על הארץ, ואיני יכול לבוא לכבודו לחלק לו את הכבוד הראוי. בשל כך ימחל נא כבודו ויבוא אלי". ואולם, רבי חיים (שתקף גדול מה), הסכים רק לאחר הפצרות מרבות ללכת לרבי מסעוד. ואולם, כשראה את פניו, נפלה על רבי חיים אימה גדולה. הוא נשק את ידו וישב לפניו על הארץ בפחד.

שאלו רבי מסעוד: "האם אתה מכיר את עטרת ראשנו האדמו"ר יעקב אביחצירא?" השיבו רבי חיים בחיוב. ואז ספר לו רבי מסעוד: "באחד הימים, נכנסתי לבית הכנסת בעירנו להתפלל מנחה. בהכנסי ראיתי שני עניים. נגשתי ושאלתי אותם מנין באו? והם השיבו: "מתאפיללת". שאלתי: "האם אתם מכירים את רבי יעקב

קדושת יעקב

כלב בן יפנה, כלב ראשי תבות כחש ליצנות בדאות, דהינו, זה הצדיק, הכחש והליצנות והבדאות, יפנה, דהינו מפנה ומרחיק:

(פירוחי חותם)

תמיד יעסוק בפיו בתורה ויוסיף בלימודו

למטה יששכר יגאל בן יוסף (יג ז).

גם זה בא לרמוז על השפתיים, וזה בא לרמוז על עסק השפתיים בתורה. וידוע דהעוסק בתורה צריך להוסיף מדי יום ביומו, וכמאמר התנא (אבות פ"א מ"ג) ודלא מוסיף יסף. ועוד צריך העוסק בתורה לומר דבר בשם אומרו, שהאומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם (שם פ"ו מ"ו). וזהו למטה יששכר, יששכר גימטריא 'שפתיים', ויששכר נמי תמיד היה עוסק בשפתיים בתורה, ובא לרמוז דזה הצדיק עוסק תמיד בשפתיים בתורה, ובכל יום מוסיף, ועוד אומר דבר בשם אומרו שבוה מביא גאולה לעולם, וזהו יגאל בן יוסף. ואף על גב דכבר רמזנו הפה בלמטה יהודה (לעיל פסוק ו), שם רמזנו בעניני העולם שהוא שומר פיו ולשונו, והכא בענין עסק התורה שהוא עוסק בה לשמה עד שראוי להביא גאולה לעולם:

(פירוחי חותם)

ישמור אזניו

למטה שמעון שפט בן חורי (יג ה).

שמעון הוא כנגד האזנים שבהם תלוייה השמיעה, דהינו זה הצדיק תקן אזניו כראוי, לדברי ה' מטה אזניו לשמע, ולדברים בטלים וכיוצא עושה עצמו כחרש לא ישמע ואוטם אזניו משמע רע. והנה מצינו כל מצוות התורה תלויים כי אם בשמיעה, 'שמע ישראל' (דברים ו ד), 'אם שמע תשמעו' (שם יא יג), 'אם לא תשמעו' (ויקרא כו יד), כל דיני התורה תלויים בשמיעת האזן, וזהו שפט בן חורי, דהינו כל דיני התורה הנקראת 'חרות' בשמיעה תלויים, וזה הצדיק קים זה הדבר ותקן אזניו: (פירוחי חותם)

ישמור פיו מדיבורים אסורים

למטה יהודה כלב בן יפנה (יג ו).

כאן בא לרמוז על הפה, דיהודה לשון הודאה, וההודאה היא בפה. ובא לרמוז כאן, דהצדיק הזה שומר פיו עם בני אדם, הן שלו צדק ולאן שלו צדק, משאו ומתנו באמונה, אינו דובר שקרים ואינו מתלוצץ. וזהו שאמר למטה יהודה, הינו הפה שבו תלוייה ההודאה,